

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 579/2020-56

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou POTOMA & Co., s. r. o., Panenská 5, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ [REDACTED], proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 99/2015 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 99/2015 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Okresnému súdu Bratislava I **prikazuje** v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 99/2015 konať bez zbytočných priet'ahov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadost'učinenie **1 000 eur**, ktoré **je** mu Okresný súd Bratislava I **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **nevýhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkové okolnosti prípadu

1. Ústavnému súdu bola 7. októbra 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní uvedenom v záhlaví tohto nálezu. Uznesením ústavného súdu č. k. I. ÚS 579/2020-31 z 15. decembra 2020 bola ústavná sťažnosť sťažovateľa prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a obsahu pripojeného spisu okresného súdu vyplývajú nasledujúce relevantné skutočnosti o priebehu napadnutého konania:

2.1 Napadnuté konanie sa začalo 30. apríla 2015 doručením návrhu sťažovateľa na vydanie platobného rozkazu okresnému súdu, ktorým sa proti obchodnej spoločnosti Wüstenrot poisťovňa, a. s., Karadžičova 17, Bratislava, IČO 31 383 408 (ďalej len „žalovaná“), domáhal zaplataenia poistného plnenia v sume 5 000 eur (na základe súdom pripusteného návrhu na zmenu petitu žaloby v sume 42 000 eur, pozn.). Uplatnený nárok na vyplatenie poistného plnenia z poistnej zmluvy č. 1100/033615-0 z 26. apríla 2012 sťažovateľ zdôvodnil poistnou udalosťou (úrazom pravej končatiny s trvalými následkami), ku ktorej došlo počas trvania poistenia. Vec sťažovateľa bola pridelená zákonnému sudcovi [REDAKOVANÉ].

2.2 Po vykonaní úkonov súvisiacich s doručením žaloby sťažovateľa protistrane sa prvé pojednávanie vo veci uskutočnilo 19. januára 2016 a bolo odročené na neurčito pre účel nariadenia znaleckého dokazovania. Uznesením z 24. februára 2016 okresný súd nariadil znalecké dokazovanie, predmetom ktorého bolo posúdenie zdravotného stavu sťažovateľa (mechanizmu vzniku jeho zranenia) a vypracovaním znaleckého posudku v lehote 90 dní od doručenia uznesenia poveril znaleckú organizáciu forensic.sk Inštitút forenzných medicínskych expertíz s. r. o. (ďalej len „znalecká organizácia“). Na základe oznámenia znaleckej organizácie okresný súd uznesením z 9. marca 2016 určil znaleckej organizácii lehotu na vypracovanie znaleckého posudku 9 mesiacov od doručenia uznesenia (spisový materiál doručený znaleckej organizácii 2. júna 2016). Okresnému súdu bol vypracovaný znalecký posudok č. 279/2016 predložený 25. októbra 2016.

2.3 Ďalšie pojednávanie v namietanom konaní sa uskutočnilo 4. apríla 2017, na ktorom okresný súd pripustil zmenu petitu žaloby sťažovateľa v zmysle jeho návrhu zo 4. apríla 2017 a pojednávanie odročil na účel vypracovania dodatku k znaleckému posudku. Uznesením zo 6. apríla 2017 okresný súd uložil znaleckej organizácii povinnosť vypracovať dodatok k znaleckému posudku.

2.4 Dňa 24. októbra 2017 došlo k zmene zákonného sudcu a spis bol pridelený zákonnej sudkyňi [REDAKOVANÉ].

2.5 Znalecká organizácia predložila okresnému súdu 15. novembra 2017 dodatok k znaleckému posudku č. 279/2016.

2.6 Okresný súd uskutočnil 28. novembra 2017 pojednávanie, ktoré odročil na 15. január 2018, a žalovanej uložil povinnosť vyjadriť sa k dodatku k znaleckému posudku a návrhu sťažovateľa na zmenu petitu žaloby.

2.7 Pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 15. januára 2018, okresný súd odročil na 12. marec 2018 a stranám sporu uložil predložiť mu vyjadrenia k ich vzájomným podaniam.

2.8 Okresný súd uskutočnil 12. marca 2018 pojednávanie, ktoré odročil na neurčito s tým, že zväží návrh sťažovateľa na nariadenie znaleckého dokazovania, pokiaľ ide o určenie sumy uplatneného nároku.

2.9 Opätovne došlo 4. júna 2019 k zmene zákonného sudcu a vec sťažovateľa bola pridelená zákonnej sudkyňi [REDAKOVANÉ].

2.10 Okresný súd vyzval 29. júla 2020 sťažovateľa, aby oznámil, akého znalca navrhuje v konaní ustanoviť, a uviedol tiež otázky na znalca a súčasne vyzval žalovanú, aby sa vyjadrila,

či sa k návrhu sťažovateľa na doplnenie znaleckého dokazovania pripája. Na základe vyjadrenia strán dala zákonná sudkyňa 14. októbra 2020 pokyn pred vypracovaním uznesenia o ustanovení znalca vopred kontaktovať jednotlivých znalcov a zistiť ich časové možnosti uskutočnenia úkonu znaleckej činnosti.

II. Argumentácia sťažovateľa

3. Proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že

a) „neefektívnou a nesprávnou“ činnosťou okresného súdu dochádza v napadnutom konaní k zbytočným prietťahom, pričom sťažovateľ svojím správaním žiadnym spôsobom neprispel k ich vzniku, okresnému súdu vždy poskytol potrebnú súčinnosť a riadne sa zúčastňoval nariadených súdnych pojednávaní,

b) okresný súd je v napadnutom konaní bezdôvodne a dlhodobo absolútne nečinný, pričom od pojednávania uskutočneného 12. marca 2018, t. j. viac ako tri roky, nevykonal v konaní žiaden relevantný úkon,

c) napriek opakovanému predbežnému právnomu posúdeniu veci zo strany konajúceho sudcu podľa § 181 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a výsledku nariadeného znaleckého dokazovania nie je konanie dosiaľ právoplatne skončené.

4. Týmto postupom okresného súdu dochádza podľa sťažovateľa k porušeniu jeho základného práva uvedeného v bode 1 odôvodnenia tohto nálezu, preto sa domáha, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietťahov, priznal mu primerané finančné zadostučinenie v sume 5 000 eur a náhradu trov konania.

III. Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu

5. Predseda okresného súdu vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti sp. zn. 1 SprV/1044/2020 z 23. novembra 2020 uznal prietťahy v konaní v období od 11. mája 2018 do 29. júla 2020, ktoré však boli spôsobené objektívnymi príčinami bez zavinenia vo veci konajúcich sudcov. Príčinou vzniknutých prietťahov v namietanom konaní bola nadmerná zaťaženosť zákonnej sudkyne a celého súdneho oddelenia, pričom v tejto súvislosti zdôraznil, že neúnosná situácia na okresnom súde z hľadiska personálneho obsadenia a počtu nevybavených vecí nie je Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky dlhodobo riešená. Predseda okresného súdu napokon dodal, že sám sťažovateľ sa o svoju právnu vec nezaujímal a na vzniknuté prietťahy v napadnutom konaní upozornil až po tom, ako bol okresný súd v konaní nečinný dva roky.

6. K veci sa vyjadrila aj zákonná sudkyňa [REDAKOVANÉ], ktorá uviedla, že právna vec sťažovateľa jej bola pridelená 4. júna 2019. Skonštatovala, že dôvodnosť nároku sťažovateľa, ktorá bola okresným súdom v doterajšom priebehu konania opakovane uznaná, ešte neznamená, že nie je opodstatnené aj ďalšie doplnenie znaleckého dokazovania, a to pokiaľ ide spornú výšku uplatneného nároku. Poznamenala, že znalecké dokazovanie navrhol na poslednom uskutočnenom

pojednávani 12. marca 2018 práve sám sťažovateľ. V súčasnosti sú v namietanom konaní vykonávané úkony v súvislosti s vypracovaním uznesenia o ustanovení znalca.

III.2. Replika sťažovateľa

7. Sťažovateľ v replike doručenej ústavnému súdu 5. februára 2021 zotrval na dôvodoch jeho ústavnej sťažnosti a uviedol, že skutočnosti uvádzané predsedom okresného súdu v jeho vyjadrení týkajúce sa nadmernej zaťažnosti okresného súdu považuje za bezpredmetné. Tieto okolnosti súvisiace s organizáciou okresného súdu nemôžu byť na jeho ťarchu ako strany sporu. Zdôraznil, že jeho vec nebola dosiaľ právoplatne skončená a v konaní nebolo nariadené ani znalecké dokazovanie vo vzťahu k spornej sume uplatneného nároku.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. V súvislosti s namietaným porušením základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) a s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva [ďalej len „ESLP“); rozsudok ESLP vo veci Frydlender v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96) zohľadňuje v rámci okolností konkrétneho prípadu tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (rozsudok ESLP vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko, m. m. II. ÚS 32/02, III. ÚS 241/2017, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií preto ústavný súd posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

10. Pokiaľ ide o prvé kritérium, t. j. právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd uvádza, že predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o žalobe sťažovateľa o zaplatenie poisťného plnenia. Predmetná agenda predstavuje štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, preto namietané konanie nemožno v zásade považovať za právne zložité, pričom ani konkrétne okolnosti prejednávanej veci neodôvodňujú záver o jej právnej zložitosti. V súvislosti s faktickou (skutkovou) zložitosťou veci ústavný súd konštatuje, že rozhodnutie súdu v danom prípade záviselo aj od posúdenia skutkových okolností, ktoré si vyžadovali odborné znalosti (konkrétne posúdenie zdravotného stavu sťažovateľa a mechanizmu vzniku jeho zranenia, určenie uplatnenej sumy poisťného plnenia), preto sa namietané konanie vzhľadom na jeho charakter vyznačuje aj určitým stupňom náročnosti daným práve potrebou nariadenia znaleckého dokazovania. Uvedená okolnosť zaiste mala vplyv na dĺžku namietaného konania, avšak

rozhodujúcim faktorom, ktorý negatívne ovplyvnil plynulosť postupu okresného súdu v posudzovanej veci sťažovateľa, bola jeho nečinnosť bližšie špecifikovaná v bode 12 tohto nálezu.

11. Ďalším ústavným súdom posudzovaným kritériom je správanie sťažovateľa v napadnutom konaní. V danom prípade ústavný súd pri skúmaní obsahu spisu okresného súdu nezistil také správanie sťažovateľa ako strany sporu, ktoré by bolo možné hodnotiť ako faktor prispievajúci k celkovej dĺžke napadnutého konania a neboli zistené ani žiadne okolnosti, ktoré by mohli byť v tomto zmysle pričítané na jeho ťarchu. Práve naopak, sťažovateľ vyvinul procesnú aktivitu na odstránenie vznikajúcich prieťahov v napadnutom konaní a 8. augusta 2019 urgoval okresný súd so žiadosťou o nariadenie termínu pojednávania a následne sa 27. júla 2020 obrátil so sťažnosťou na prieťahy na predsedu okresného súdu, ktorý v odpovedi z 2. septembra 2020 uznal jeho sťažnosť za dôvodnú.

12. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní ako tretie kritérium pre posúdenie vzniku zbytočných prieťahov. Po preskúmaní obsahu spisu predloženého okresným súdom v tejto veci a prehľadu úkonov obsiahnutých v bode 2 tohto nálezu ústavný súd konštatuje, že v úvodnej fáze konania postupoval okresný súd v zásadne plynulo, aj keď by mu bolo možné vytknúť, že jednotlivé súdne pojednávania nariaďoval s dlhším časovým odstupom, približne v polročných intervaloch. Súčasne bol zdĺhavejší aj postup okresného súdu v súvislosti s predložením spisového materiálu znaleckej organizácii na účel vypracovania znaleckého posudku či jeho dodatku. Ako sa už ústavný súd zmienil, priebeh napadnutého konania bol ovplyvnený potrebou nariadenia znaleckého dokazovania a následne jeho doplnením, pričom krátko pred podaním ústavnej sťažnosti ústavnému súdu začal okresný súd vykonávať úkony potrebné v súvislosti s návrhom sťažovateľa na nariadenie ďalšieho znaleckého dokazovania, ktorého predmetom je určenie sťažovateľom uplatnenej sumy poistného plnenia, ktorú okresný súd vyhodnotil ako spornú. Závažným nedostatkom, ktorý zásadným spôsobom narušil plynulosť napadnutého konania, je však obdobie bezdôvodnej absolútnej nečinnosti okresného súdu v trvaní viac ako dvoch rokov, a to konkrétne v období od posledného vo veci uskutočneného pojednávania 12. marca 2018 až do 29. júla 2020, keď okresný súd adresoval stranám sporu výzvy v súvislosti s nariadením ďalšieho znaleckého dokazovania. V tomto období teda nebol okresným súdom vykonaný žiadny relevantný úkon na odstránenie právnej neistoty sťažovateľa.

13. Na tomto mieste ústavný súd k obrane predsedu okresného súdu o nadmernej zaťažnosti vo veci konajúcich sudcov a súdneho oddelenia poukazuje na svoj opakovane prezentovaný názor, že systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti nemožno pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na zvýšený nápad vecí v príslušnej agende súdu a obmedzené personálne kapacity súdu (porov. napr. m. m. I. ÚS 119/03, m. m. III. ÚS 399/2010). Inak povedané, chronická preťaženosť všeobecných súdov nemôže ospravedlniť neprimeranú dĺžku konania pred týmito súdmi (porov. rozhodnutie ESĽP Klein v. Nemecko z 27.7. 2000, sťažnosť č. 33379/96, bod 43). Rovnako ani opakovaná zmena zákonného sudcu, ku ktorej došlo v právnej veci sťažovateľa dvakrát (naposledy vec pridelená 4. júna 2019 zákonnej sudkyňi [REDACTED], pozn.), nemôže byť na ťarchu účastníka konania, čo potvrdzuje aj stabilizovaná judikatúra ústavného súdu, podľa ktorej viacnásobná zmena osoby zákonného sudcu v súdnom konaní nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne

a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (obdobne I. ÚS 508/2015, I. ÚS 527/2015).

14. Po zohľadnení doterajšej neprimeranej dĺžky napadnutého konania (viac ako päť rokov na jednom stupni všeobecného súdnictva) a komplexnom posúdení všetkých okolností daného prípadu (predmetu konania, správania sťažovateľa a postupu okresného súdu) dospel ústavný súd k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní boli nepochybne spôsobené zbytočné prietahy, čím došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výrokovvej časti nálezu).

V.

Primerané zadosťučinenie a príkaz konať vo veci

15. Vzhľadom na skutočnosť, že namietané konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

16. Ústavný súd v danom prípade pri rozhodovaní o návrhu sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu. S prihliadnutím na dĺžku napadnutého konania, postup okresného súdu a správanie sťažovateľa považoval ústavný súd za spravodlivé priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie 1 000 eur podľa čl. 127 ods. 3 ústavy (bod 3 výroku tohto nálezu).

17. Ústavný súd súčasne v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde nevyhovel tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ žiadal priznať finančné zadosťučinenie nad sumu priznanú ústavným súdom, t. j. nad sumu 1 000 eur (bod 4 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

18. V súvislosti s návrhom sťažovateľa na priznanie náhrady trov konania vzniknutých v súvislosti s jeho právnym zastúpením v konaní pred ústavným súdom považuje ústavný súd za potrebné v prvom rade zdôrazniť, že rozhodovanie o trovách konania je zásadne na úvahe ústavného súdu (dikcia § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde „ústavný súd môže“). Trovy konania pritom musia spĺňať atribúty preukázanosti, nevyhnutnosti a účelnosti. Pre naplnenie zákonnej definície trov konania musí byť odôvodnený výdavok súčasne aj účelne vynaložený, čo súvisí s eliminovaním nadbytočných a neprimeraných trov konania. Účelnosť možno objektívne konštatovať v prípade, ak bol výdavok pri sledovaní legitímneho procesného cieľa vynaložený iba v nevyhnutnom a všeobecne akceptovateľnom rozsahu (k tomu pozri Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J. *Zákon o ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár*. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020, s. 605 – 606.)

19. Za podmienok vymedzených v § 34 zákona o ústavnom súde musí byť navrhovateľ v celom konaní pred ústavným súdom zastúpený advokátom s výnimkou prípadu uvedeného v § 35 zákona

a v ods. 2 tohto ustanovenia, podľa ktorého sa povinné právne zastúpenie nevyžaduje u sťažovateľov, ktorí sú advokátmi.

20. Ústavný súd pritom žiadnym spôsobom nespochybňuje právo sťažovateľa, ktorý je sám advokát, dať sa v konaní pred ústavným súdom zastúpiť iným advokátom, ktorého si zvolí, pretože ide o jeho právo garantované čl. 47 ods. 2 ústavy. Výnimku z povinnosti zastúpenia (§ 34 ods. 2 zákona o ústavnom súde) je tak potrebné vnímať len ako možnosť (nie povinnosť) nebyť v konaní právne zastúpený. Špecifickosť daného prípadu však ale spočíva v tom, že sťažovateľ je súčasne aj jediným spoločníkom a konateľom advokátskej kancelárie, ktorú splnomocnil na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom. V takom prípade preto podľa názoru ústavného súdu nemožno hovoriť o naplnení zákonného kritéria účelnosti a nevyhnutnosti vynaložených trov konania vzniknutých v konaní pred ústavným súdom v spojení s poskytovaním právnych služieb sťažovateľovi.

21. V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že trovy vynaložené účastníkom konania v spore musia byť v príčinnej súvislosti s jeho procesným postojom k predmetu konania. Ich vynaložením sa musí sledovať procesné presadzovanie uplatneného nároku alebo procesná ochrana proti takému tvrdenému nároku. Účelnosť sa v zásade dá stotožniť s nevyhnutnosťou alebo právnou možnosťou vynaloženia trov spojených s ústavne zaručeným právom na právnu pomoc v zmysle čl. 47 ods. 2 ústavy a trovy právneho zastúpenia sa vo všeobecnosti za účelne vynaložené trovy považujú. Trovy potrebné na účelné vynaloženie alebo ochranu práva sa však nemôžu posudzovať ako celok, a to aj keď má účastník nárok na náhradu trov konania, pretože mal vo veci plný úspech, každý úkon alebo každé platenie trov treba posudzovať samostatne; to platí aj pre trovy právnej služby (III. ÚS 481/2015).

22. Ústavný súd tak z už uvedených dôvodov nepovažoval priznanie náhrady trov konania sťažovateľovi za súladné s princípom účelnosti a nevyhnutnosti, preto jeho návrhu nevyhovelo (bod 4 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. februára 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu